

Javaslat a

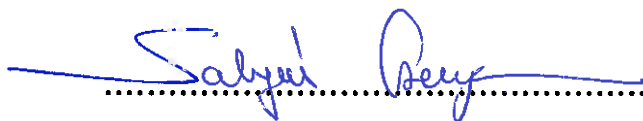
„Borvédő Szentek szobrai”

települési/tájegységi/ágazati

értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Sabján Csenge

..... (aláírás)

Zalalövő, 2023.07.24.

Tartalomjegyzék

1. A javasolt érték „Borvédő Szentek szobrai” szöveges elemzése, a mellékletben megadott formai követelmények alapján.
2. A csatolt fényképes dokumentáció- saját készítésű felvételek.
3. Támogatói nyilatkozat a Borbarát Kör Közhasznú Egyesület részéről.
4. Területi hozzájáruló nyilatkozatok a javasolt érték földrajzi elhelyezkedése miatt.
5. Hozzájáruló nyilatkozat a javaslattevőtől a teljes dokumentum további felhasználásáról.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve: Sabján Csenge

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Sabján Csenge

Levelezési cím: 8999 Zalalövő, Margaréta út 1.

Telefonszám: +36305653882

E-mail cím: sabjan.csenge@zalalovo.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Borvédő Szentek szobrai

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása:

- agrár- és élelmiszergazdaság
- egészség és életmód
- épített környezet
- ipari és műszaki megoldások
- kulturális örökség
- sport
- természeti környezet
- turizmus és vendéglátás

a szakterületi besorolás indokolása:

A fa emlékműveket- a Pataka-hegyi Szent Donát, a Pacsa-hegyi Szent Orbán és Dedes-hegyi Szent Vince szobrokat a 2000-es évek elején egy bagodi fafaragó mester készítette a Borbarát Kör Közhasznú Egyesület felkérésére. A Pacsa- és Pataka-hegyi szobrokat 2011-ben Köbli Ferenc fafaragó állította helyre, a Dedes-hegyi gazdák nem tartották igényt a renoválásra. Az említett információkat Galambos Lászlótól egy telefonbeszélgetés során tudtam meg 2023.07.21-én.

3. A nemzeti érték a magyarországi együtt élő népekhez, az államalkotó tényezőként elismert nemzetiségekhez kapcsolódó érték:

- igen

amely nemzetiség:

- nem

4. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

A három szobor Zalalövő 3 hegyén található. A Pataka-hegyi Szent Donát szobor a város központját elhagyva a Nagyfernekág településrész felé haladva, a Dedesi vendégház alatti

kavicsos úton közelíthető meg. Az emlékmű közvetlenül az első ház előtti részen, az út mellett lelhető fel. A Pacsa-hegyi Szent Orbán faoszlopot a Bajcsy-Zsilinszky útról érhetjük el. A Pacsa-hegyre felérve egyenesen tovább haladva a pincék mellett az út ketté válásánál, a két útszakasz közötti füves területen található. A Dedes-hegyi Szent Vince faoszlopot a Nagyfernekág településrészen végig haladva, a harangláb után a pincék felé menve az első szőlősor végében található.

5. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik:

- települési
- tájegységi
- ágazati

amely értéktár neve: Zalalövői Települési Értéktár Bizottság

6. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása, a megjelölt szakterületi kategória indokolása (amennyiben nemzetiséghez kapcsolódó érték, a nemzetiségi vonatkozások, a nemzetiséghez való kötődés bemutatása):

Az emlékműveket a Borbarát Kör Közhasznú Egyesület felkérésére a 2000-es évek elején egy bagodi faragó mester készítette el. A háromból kettőt Köbli Ferenc faragó 2011-ben helyreállított a Pacsa- és a Pataikai-hegyen. A faragott szobrokon Szent Orbán- Szent Donát- Szent Vince képmása rajzolódik ki. A három személy életútjában közös, hogy mártírhalált haltak, életükről maradtak fent feljegyzések, de az írások megbízhatósága megkérdőjelezhető.

Szent Orbán, aki eredetileg Urbán vagy Urbanus nevű pápa volt. Az évek alatt alakult át Orbánná a név. A történelem szerint Kr. u. 150-ben született és Kr. u. 222-230 között uralkodott pápaként.¹

Személyéről az egyháztörténeti hagyomány bizonytalan. Jacobus de Voragine Legenda Aurera gyűjteményes kötete alapján egypár információt megtudhatunk a pápa életéről. Nevének jelentése „finom viselkedés”- ami a jellemét is ábrázolta. Calixtus pápa utóda volt, az ő idejében jelentős keresztényüldözés zajlott, koholt vádakkal börtönbe is zárták és hamis vádakkal illeték. A börtönben töltött idő alatt is hittérítő tevékenységet végzett, három börtönőrt keresztelt meg. Az írások szerint azonban mártírhalált halt Szent Ceciliával. A történet valóságtartalmát egyes kutatók cáfolják. Ők úgy vélik Orbán egy békés, nyugalmas korszakban élt és dolgozott, egyetlen dolgot nem vitatnak, hogy Szent Cecília ügyében tanukét kihallgatták. Személyének bizonytalanságát az is jelöli, hogy a II.

---

¹ <http://mek.oszk.hu/04600/04626/html/legenda0051.html> [Letöltve: 2023. 07. 14.]

vatikáni (1962-1965) során kitörölték a római kalendáriumból.

A katolikus egyház mai álláspontja szerint ő a szőlőművesek, kádárok, kocsmárosok védőszentje. A 9. században összeolvadt a január 23-ai ünnep a langres-i Szent Orbán ünnepével. A legendák szerint a langres-i Szent Orbán püspök a 6. században élt és csodákat tett a szőlővel, mivel hatalma volt az időjárás felett. Innen indult az ő kultusza és a középkor idején terjedt el Magyarországra.

Megkésett fagyosszentnek is tartják, Pongrácz, Szervác, Bonifáchoz hasonlóan elkülönül a szentekkel kapcsolatos gondolkodási módtól. A népihiedelem szerint az időjáráshoz kapcsolódó szentek nemcsak jutalmazhatnak, hanem büntethetnek is. A májusi fagyok még lehetnek olyan mértékűek, hogy komoly problémát okozhatnak a termésben. A hagyományok szerint az Orbán-szoborhoz való viszonyulást a termés minőségétől tették függővé. A népihiedelemben számos mondás terjedt el, mint: „Ha Orbán nevet, a szőlő sír!”- „Savanyú lesz a bor, ha Orbán napja esős, édes, ha tiszta az idő.”- „Ha Orbán napja szép, úgy bő lesz az esztendő.”²

Szent Vince Huescából, Spanyolországból származott. Szent Valerius, Zaragoza püspöke nevelte és oktatta. Diakónusként a püspök munkáját segítette. Diocletianus császár uralkodási ideje alatt keresztényüldözés tört ki és ő pedig példát szeretett volna statuálni a püspököknek és a diakónusoknak. Feljegyzések szerint 304. táján Valenciában vértanúságot szenvedtek el. Életének kultusza elsősorban a latin egyházban elfogadott, Rómában 3 templom viseli a nevét.

Szent Vince ünnepe január 22-ei dátum következtében lett népszerű, különösen a szőlősgazdák körében. Feltehetőleg egy népi etimológia miatt lehetett a bor védőszentje- Vin-Cent, ami százszoros bort jelent.³ A Vincéről szóló legendák az Érdy-kódexben és a ponyvaköltő Varga Lajos veresi között is olvashatjuk. Azonban az írásokban nincsenek feljegyzések arról, hogy milyen kapcsolata vagy egyáltalán volt e bármilyen kapcsolata a borral. A róla fennmaradt legnépszerűbb mondás: „Ha megcsordul a Vince, tele lesz a pince.”⁴

Szent Donát Arezzo püspöke volt. Pappá szentelése után számos pogányt térített meg csodáival határos módon, majd pont ezért a megjelenő csodák miatt kellett vértanúként meghalnia. Amikor ereklyéit a 17. században szállították a szállító kísérő papot villámcsapás érte, de semmi baj nem érte. Ezért lett a jégverés és a villámcsapás

---

² <https://unnepek.center/tavaszi-unnepek/szent-orban-fagyosszent/> [Letöltve: 2023. 07. 14.]

³ <https://archiv.katolikus.hu/szentek/szent17.html> [Letöltve: 2023.07.14.]

⁴ https://jelesnapok.oszk.hu/prod/unnep/szent_vince [Letöltve: 2023.07.14.]

védőszentje a néphiedelem szerint.⁵

Nevének ünnepét augusztus 7-én ünneplik, a termést a jégveréstől óvja meg. A régi gazdák nagy becsben tartották a termés életútját, ezért igyekeztek minél több szent segítségét igénybe venni a minél jobb bor elérése érdekében. Régen sok szobrot, kápolnát, templomot állítottak a tiszteletére, haranggal felszerelve, aminek a zúgása visszaverte a mennydörgést.⁶

Összefoglalóan elmondható, hogy Orbán, Donát és Vince olyan szentek, akire a szőlősgazdák odafigyelnek. Több szent is végig kíséri a termés útját, mindegyik a maga szempontjából fontos időszakot véd, Vince a rügyfakadás idejére figyel, Donát a jégveréstől, Orbán pedig a fagytól óvja a szőlőt.

A Pacsa-hegyen található szobor mellett halad el a Szent Márton Vándorút és a Dél-dunántúli Kéktúra útvonal is.⁷

7. Indokolás az értéktárba történő felvétel mellett:

A javasolt érték ötvözi a múlt-jelen és jövő perspektíváját egyaránt. Hordozza a népi hiedelmek és a felmenőktől tanult szokásokat, hagyományokat, illetve megtartja és megtanítja a jövő generációja számára is. Az emlékművek kultusza összekapcsolja a városunk korábbi és jelenlegi szőlősgazdáinak munkásságát, így eszmei értéket adva a szobroknak.

8. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium 2023. https://jelesnapok.oszk.hu/prod/unnep/szent_vince
[Letöltve: 2023.07.14.]

Diós István 1984. A szentek élete: Szent Vince.

<https://archiv.katolikus.hu/szentek/szent17.html> [Letöltve: 2023.07.14.]

Jacobus de Voragine 2004 (Fordított: Bárczi Ildikó et al.) Budapest: Neumann Kht.

<http://mek.oszk.hu/04600/04626/html/legenda0051.html> [Letöltve: 2023. 07. 14.]

Jeles napok: Szent Donát 2023. https://jelesnapok.oszk.hu/prod/unnep/szent_donat [Letöltve: 2023.07.14.]

Magyar Katolikus lexikon 2023.

<http://lexikon.katolikus.hu/D/Don%20menti%20trag%C3%A9dia.html> [Letöltve:

---

⁵ <http://lexikon.katolikus.hu/D/Don%C3%A1t.html> [Letöltve: 2023.07.14.]

⁶ https://jelesnapok.oszk.hu/prod/unnep/szent_donat [Letöltve: 2023.07.14.]

⁷ <https://www.kozterkep.hu/26276/szent-orban> [Letöltve: 2023. 07. 14.]

2023.07.14.]

Orbán Róbert 2015. <https://www.kozterkep.hu/26276/szent-orban> [Letöltve: 2023. 07. 14.]

Tavaszi ünnepek 2023. <https://unnepek.center/tavaszi-unnepek/szent-orban-fagyosszent/>
[Letöltve: 2023. 07. 14.]

9. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:
<https://www.zalalovo.hu/turizmus/latnivalok/borvedo-szentek-szobrai> [Letöltve: 2023. 07. 24.]

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképeit egy kirándulás során készítettem 2023.07.11-én. (Forrás: Saját készítésű)

Szent Orbán

Szent Donát

Szent Vince

Támogatói Nyilatkozat

A Zalalövői Borbarát Kör Közhasznú Egyesület nevében támogatom Sabján Csenge azon kezdeményezését, hogy a Borvédő Szentek szobrai- a Pacsa-hegyi Szent Orbán emlékmű, a a Pataka-hegyi Szent Donát szobor és a Dedes-hegyi Szent Vince faszobor, mint nemzeti értékek a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény valamint a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020 (VII.1.) Korm. rendelet alapján a Zalalövői Települési Értéktárba felvételre kerüljön.

A három faragott emlékművet együttes erővel 2011-ben állítottuk. Egyesületünk számára a megóvásuk és fenntartásuk rendkívül fontos. Faragott szobraink eszmei értékét tovább növeli, hogy a jövőben nemzeti értéként a Zalalövői Települési Értéktárban jegyzik őket.

Zalalövő, 2023. július 17.

Zalalövői Borbarát Kör Egyesület
8999 Zalalövő, Szabadság tér 2.
Adószám: 18964862-1-20

Galambos István

elnök

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Alulírott Baki Sella.....(szem.ig.szám: 775401 CE
lakcíme: 8995 Zalabörő Damjanich u. 14......)

hozzájárok, hogy a 2099 helyrajzi számú, magánterületemen található Pacsa-hegyi Szent Orbán szobrot felvegyék a települési értéktárba. A települési értékről készített alkotás nemzeti értéként történő publikálását és kommunikációs céllal való felhasználását is engedélyezem.

Kelt: Zalabörő.....(helységnev) 2023.....(év) 07.....(hónap) 21.....(nap)

Baki Sella
.....

aláírás

Jelenlévő tanúk aláírásukkal igazolják, hogy a fenti nyilatkozatot előttük írta alá, illetve aláírását előttük sajátkezű aláírásának ismerte el.

1. Tanú

Név: Zsidó MIRIAM.....

Lakcím: 8999 Zalabörő, Deák F. u.

Szem.ig.szám: 982 652 CE
10/C Fsz. 1.

Aláírás: Zsidó M.....

2. Tanú

Név: BALASKÓ TIBOR.....

Lakcím: 9814 KACASTÓ, Rakóczi u. 3.

Szem.ig.szám: 408472 PE

Aláírás: Balaskó T.....

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Alulírott Gyarmati-Csölle Szilárd (szem.ig.száma: 209711EE lakcíme: 9700 Szombathely Gábor Áron utca 50. TT 2A.) hozzájárulok, hogy a 2506 helyrajzi számú, magánterületemen található Pataka-hegyi Szent Donát szobrot felvegyék a települési értéktárba. A települési értékről készített alkotás nemzeti értéként történő publikálását és kommunikációs céllal való felhasználását is engedélyezem.

Kelt: Szombathely, 2023 július 23.

.....
aláírás

Jelenlévő tanúk aláírásukkal igazolják, hogy a fenti nyilatkozatot előttük írta alá, illetve aláírását előttük sajátkezű aláírásának ismerte el.

1. Tanú

Név: Gyarmati-Csölle Erzsébet Andrea

Lakcím: 9700 Szombathely

Gábor Áron utca 50. TT 2A.

Szem.ig.szám: 209718EE

Aláírás:.....

2. Tanú

Név: Csölle Péter András

Lakcím: 9700 Szombathely

Gábor Áron utca 50. FSZ 1A.

Szem.ig.szám:171370RA

Aláírás:.....

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Alulírott FEKETE ÁRPÁD.....(szem.ig.szám: 95656554)
lakcíme: ZALALÖVŐ NAGYTERNEK 41.....)

hozzájárok, hogy a 2917 helyrajzi számú, magánterületemen található Dedes-hegyi Szent Vince szobrot felvegyék a települési értéktárba. A települési értékről készített alkotás nemzeti értéként történő publikálását és kommunikációs céllal való felhasználását is engedélyezem.

Kelt: ZALALÖVŐ.....(helységnév) 19.....(év) július.....(hónap) 23.....(nap)

Fekete Árpád.....
aláírás

Jelenlévő tanúk aláírásukkal igazolják, hogy a fenti nyilatkozatot előttük írta alá, illetve aláírását előttük sajátkezű aláírásának ismerte el.

1. Tanú

Név: FEKETE ÁRPÁD.....
Lakcím: 8999 ZALALÖVŐ, NAGYTERNEK 41.....
Szem.ig.szám: 849862CE.....
Aláírás: Fekete Árpád.....

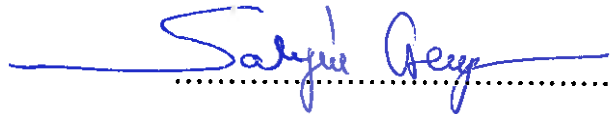
2. Tanú

Név: SABIAN MATYÁS.....
Lakcím: 8999 ZALALÖVŐ, DEK F U. 1/7.....
Szem.ig.szám: AN 687058.....
Aláírás: Sabian Matyas.....

HOZZÁJÁRULÓ NYILATKOZAT

Alulírott Sabján Csenge (szül.: Szombathely, 2000.08.28., anyja neve: Kovács Zsanett) nyilatkozom a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020 (VII.1.) Korm. rendelet 8. § (4) bekezdés h) pontja szerint, hogy a jogszabályi feltételeknek való megfelelés érdekében az általam készített „Borvédő Szentek szobrai” javaslati tervének teljes dokumentációját, melyet a települési értéktárba történő felvételéhez készítettem a Zalalövői Települési Értéktár Bizottság és a Zalalövői Közös Önkormányzati Hivatal részére felhasználási és terjesztési céllal átadom.

Kelt: Zalalövő, 2023 (év) július (hónap) 14 (nap)

Sabján Csenge

Jelenlévő tanúk aláírásukkal igazolják, hogy a fenti nyilatkozatot előttük írta alá, illetve aláírását előttük sajátkezű aláírásának ismerte el.

1. Tanú

Név: DVASKRÉ KOVÁCS ANDREA

Lakcím: 8200 ZALALÖVŐ, KÖZHELYI 1. U. 56.

Szem.ig.szám: 87603 ME

Aláírás: Dvaskré Kovács Andrea

2. Tanú

Név: HOTTMAN JUDIT

Lakcím: 8300 ZALAEGERSEG, VIZSLAPARKI ÚT. 23. 9/66.

Szem.ig.szám: 267234 CE

Aláírás: Hottman Judit